

“Van Turfbok tot villa”

“Van turfbok tot villa”

*Thema: Wonen vroeger en nu
Arm & Rijk*

Doelgroep: groep 1 t/m 8

Duur: 1,5 uur

Vorbereiding: 1 á 2 uur

Kosten: € 1,50 per leerling

Kerdoelen: 9, 51, 52, 56

Brechtje

Brechtje woont samen met haar vier broertjes en drie zusjes in deze hut in De Kompenije. Haar vader heeft de hut zelf gebouwd. Hij is losse arbeider en werkt nu in het veen. Meestal komt hij in het weekend thuis, behalve wanneer hij te ver weg werkt.

Haar vader heeft veel respect voor Domela Nieuwenhuis, die hij ‘ús ferlosser’ noemt. Vorig jaar is hij bij een socialistische lezing geweest. Iemand heeft hem verklikt, waarna hij is ontslagen. Als de nieuwe toekomst, waarover Domela spreekt, realiteit wordt, kan Brechtje straks vaker naar school. Nu moet ze zomers thuisblijven, omdat haar vader en moeder beide op het land werken. Brechtje moet dan met de andere kinderen en het huishouden helpen. Hun omstandigheden zijn karig. Als ze geluk hebben, eet het gezin aardappelen met een stukje spek, maar meestal is het koolsoep of potvet. En zoals Brechtje zegt, slapen met een lege maag is niet makkelijk.

VOORBEREIDING OP SCHOOL

Groep 1 – 2: leerlingen nemen een foto mee van hun eigen huis.

Groep 3 – 4: leerlingen nemen een foto mee van hun eigen huis en hun slaapkamer.

Groep 5 – 6: leerlingen maken een plattegrond van hun woonkamer/keuken/slaapkamer.

Groep 7 – 8: leerlingen zoeken plattegronden/foto's van hun dorp 100 jaar geleden.

* VERGELIJK je eigen situatie met Brechtje. Vertel of schrijf wat de verschillen zijn.

OPDRACHT

HET HUISLIJK LEVEN VAN DE ADEL IN DE 19E EEUW

Bij de adel was de belangrijkste ruimte van het 'landhuis', de kamer waar men het bezoek ontving. De kamer was rijk voorzien van huiselijke elementen zoals familieportretten en schilderijen werden in opdracht gemaakt. Het kreeg een huiselijke uitstraling door gebruik van vazen, Chinees of Saksisch porselein, een klokkenstel, rookgerei en zilveren voorwerpen. Daarnaast waren wanden behangen met behangsoorten welke van damast gemaakt waren. Deuren en kasten waren versierd met ornamenten en vaak voorzien van bladgoud. De inrichting van het meubilair behoort tot de biedermeier periode. De biedermeier stijl was vooral bij de culturele elite en de hoven geliefd en heeft nooit een brede verspreiding gekend.

IN DE 19^E EEUW WERD DOOR FREULE ERITIA LYCKLAMA A NIJEHOLT EEN INSTRUCTIE OPGESTELD VOOR HET PERSONEEL VAN HET LYCKLAMAHUIS.

Instructies voor de werkmeid:

Opstaan: in de zomer om 6.00 uur; in de winter om 6.30 uur.

Eigen bed afhaken. Vervolgens in de bovengang en logeerkamers de luiken openzetten en luchten als het goed weer was.

7.00 uur: vuur aanleggen in de slaapkamer van de freule. Vervolgens afnemen; kachelplaten goed onderhouden; vensterbanken, haarden en drempels met een zeepsopje en de vensters met spons een zemenlap afnemen. De boven- en benedenplee nazien en zorgen dat er altijd papier op ligt. Eigen bed opmaken en zich opknappen.

9.00-9.30 uur: bij logerende kinderen ontbijt, koffiedrinken en eten boven brengen en halen. Na het ontbijt warm water in een ketel naar boven brengen; bedden afhaken in alle kamers; nacht- en wastafels in alle kamers met warm water schoonmaken; de waterkannen vullen en toedekken zolang er gestoft werd. Bedden opmaken; de plee met een paar emmers water doorspoelen en schoonmaken. De looper in de bovengang en op de trappen afstoffen en met water afnemen. Kabinet en kist afstoffen. De niet in gebruik zijnde logeerkamers dagelijks nazien evenals de zolder.

12.00-13.00 uur: koffiedrinken; onder het koffiedrinken wel in de keuken helpen met het schoonmaken van de groenten. Het verdere programma vermeldt:

Maandag: in de wasweek de zolder een grote beurt geven; in de andere week de drie zolderkamertjes.

Dinsdag: lantaarn in de gang, blakers, theestoof, bellen en alle koper- en tinwerk schuren.

Woensdag: eventueel overgebleven werk van dinsdag afmaken, bad schuren, badkamer opredde en alle kamers nog eens nazien.

Donderdag: een kamer een grote beurt geven.

Vrijdag: de looper van de trappen nemen en schoonmaken, de roeden schuren, de bovengang ragen, de deuren en drempels afnemen, de trappen afnemen, knoppen en sleutels schuren en de lopers weer leggen.

Zaterdag: gang beneden ragen, houtwerk afnemen en gang schrobbe.

Zondag: 's ochtends de ene week voor de keukenmeid invallen bij het gewone werk, de andere week 's middags voor de knecht.

's Avonds: alle dagen de spreien van de bedden nemen en de was- en nachttafels in orde maken.

Bij afwezigheid van de juffrouw (gezelschapsdame?) helpen met het rekken en vouwen van de grote stukken.